

BIULETYN INFORMACYJNY FUNDACJI GOŁĘBIE SERCE NR 12/2020 GRUDZIEŃ 2020

Spis treści

1. ALTERNATYWNE FORMY ROZWIĄZYWANIA SPORÓW	2
2. UPOWSZECHNIENIE MEDIACJI CYWILNYCH	3
3. ROZWÓD KOŚCIELNY	5
4. KREDYT HIPOTECZNY PO ROZWODZIE	8
5. USTALENIE STOSUNKU PRACY	10
6. ZAPIS WINDYKACYJNY	11

1. ALTERNATYWNE FORMY ROZWIĄZYWANIA SPORÓW

WZMOCNIENIE ROLI SĄDOWNICTWA PRYWATNEGO

Przesunięcie ciężaru rozwiązania konfliktu w pierwszej kolejności na osobę trzecią z pominięciem sądu powszechnego staje się coraz powszechniejszą praktyką.

Alternatywne sposoby rozstrzygania sporów- Alternative Dispute Resolution – ADR stają się coraz bardziej popularne ze względu na szybkość w możliwości zakończenia konfliktu między stronami.

Alternatywne formy rozwiązywania sporów definiowane są jako formy pozasądowe, pozostające poza ramami sądownictwa powszechnego. W polskim porządku prawnym wśród takich form wymienia się: mediację uregulowaną w art. 1831 – 18315 Kodeksu postępowania cywilnego (dalej: k.p.c.) oraz arbitraż uregulowany w art. 1154 – 1217 k.p.c.

MEDIACJA A ARBITRAŻ

Pomiędzy prezentowanymi powyżej formami alternatywnego rozwiązywania sporów, tj. mediacją i arbitrażem zachodzą znaczne różnice. W pierwszej kolejności należy wskazać na różnice przedmiotowe. Mediacja ma co do zasady charakter uniwersalny, odpowiada potrzebom w zakresie sporów rodzinnych, pracowniczych jak i gospodarczych. Z kolei sąd arbitrażowy ma ograniczoną właściwość rzeczową- wyłączone zostały sprawy z zakresu prawa rodzinnego oraz część spraw z zakresu prawa pracy. Następne różnice dotyczą czasu rozpoznania sprawy przez prezentowane instytucje. Mediacja jest co do zasady ograniczona w czasie. Sąd kierując strony na mediację wyznacza jej okres do trzech miesięcy, jednakże na zgodny wniosek stron lub z ważnych powodów termin ten może ulec wydłużeniu. Tak zakreślone ramy mediacji niewątpliwie sprzyjają szybkiemu rozwiązaniu konfliktu między stronami. Postępowanie polubowne nie jest ograniczone terminem rozpoznania sprawy. Kolejna różnica dotyczy rodzaju rozstrzygnięcia, a tym samym skutków, poszczególnych orzeczeń. Sąd arbitrażowy rozstrzyga w drodze wyroku, który jest dla stron wiążący i podlega uznaniu lub stwierdzeniu wykonalności. Natomiast mediacja nie zmierza do merytorycznego zakończenia sprawy a jej celem jest zawarcie ugody między stronami. Ugoda zawarta przed mediatorem, jeżeli podlega wykonaniu w drodze egzekucji może jej zostać nadana klauzula wykonalności. Jeżeli natomiast nie nadaje się do wykonania w drodze egzekucji sąd powszechny zatwierdza taką ugodę w drodze postanowienia na posiedzeniu niejawnym. Odnosząc się do przesłanki formalizmu w obu wymienionych instytucjach, należy stwierdzić, iż postępowanie mediacyjne cechuje się ograniczonym formalizmem, co znacznie ułatwia jego skuteczne przeprowadzenie. Jednocześnie mimo większego formalizmu w postępowaniu arbitrażowym w porównaniu do mediacji, pozostaje ono odformalizowane w stosunku do postępowania sądowego w sądzie powszechnym. W tym miejscu podkreślenia wymaga fakt, iż w przypadku postępowania arbitrażowego mamy do czynienia z autonomią stron, co ma znaczenie ze względu na swobodę w

zakresie ustalania reguł samego postępowania. Istotne dla mediacji jest to, że jest ona dobrowolna i w każdej chwili strony mogą zrezygnować z jej prowadzenia.

PRZEWAGA SĄDOWNICTWA POLUBOWNEGO

Mając na uwadze powyższe różnice podkreślenia wymaga fakt zalet obu instytucji w opozycji do sądownictwa powszechnego. Po pierwsze, tak jak w sądzie powszechnym sędzia, zarówno mediator jaki i arbiter są osobami bezstronnymi. Nie mają praw narzucać własnych opinii w sprawie co umożliwia stronom uzyskanie „sprawiedliwego” rozstrzygnięcia sporu w stosunkowo krótkim czasie. Następnie oba postępowania są dobrowolne. W przypadku mediacji tylko strony mają prawo decydować czy chcą, aby ich spór został rozstrzygnięty w drodze ugody. Podobna sytuacja występuje w przypadku postępowania arbitrażowego, aczkolwiek w tej sytuacji wymagany jest zapis na sąd polubowny w postaci umowy zawartej między stronami. Umowa taka musi zawierać przedmiot sporu lub stosunek prawny, z którego spór wynikną lub też może wyniknąć.

Podsumowując, zarówno mediacja jaki i arbitraż pozwalają na szybkie załatwienie sprawy z pominięciem długotrwałego i sformalizowanego postępowania przed sądem powszechnym. Jednocześnie takie rozwiązanie sporu między stronami daje możliwość kontynuowania późniejszych, wzajemnych pozytywnych relacji i współpracy między stronami co jest istotne w stosunkach gospodarczych. To co jednak pozostaje najważniejsze - oba postępowania umożliwiają podmiotom koncentrowanie się na sprawach naprawę istotnych, a więc, np. prowadzeniu działalności gospodarczej, a nie na uczestniczeniu w często skomplikowanych i ciągnących się w nieskończoność procesach sądowych.

Mając na uwadze powyższe, w przypadku zaistniałego konfliktu warto poszukać pomocy wśród profesjonalistów prowadzących działania w zakresie alternatywnych metod rozwiązywania sporów jak np. Ośrodek Mediacji i Pozasądowych Metod Rozwiązywania Sporów w Krakowie czy też Sąd Arbitrażowy przy Krajowej Izbie Gospodarczej.

2. UPOWSZECHNIENIE MEDIACJI CYWILNYCH

1 stycznia 2016 r. weszła w życie ustawa z 10 września 2015 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze wspieraniem polubownych metod rozwiązywania sporów (Dz. U. z 2015 r. poz. 1595) . Celem nowelizacji jest poszerzenie i upowszechnienie wykorzystywania mediacji w sprawach cywilnych. Skutkiem wprowadzonych zmian ma być częstsze wykorzystywanie mediacji, skrócenie i usprawnienie procesów sądowych oraz obniżenie kosztów sporu.

INFORMOWANIE W POZWIE O PODJĘCIU PRÓBY MEDIACJI

W powyższej nowelizacji ustawodawca wprowadził m. in. obowiązek informowania w pozwie o podjęciu próby polubownego rozwiązania sporu przed skierowaniem sprawy do sądu. W sytuacji, gdy nie zostanie podjęta taka próba rozwiązania sporu powód będzie zobowiązany wyjaśnić przyczyny rezygnacji. Celem powyższego jest uświadomienie stronom, że każdy spor powinien zostać poprzedzony oceną, czy może on zostać zakończony polubownie.

GOŁĘBIE SERCE

POMOC PRAWNA

OBOWIĄZKI INFORMACYJNE SĄDU

Ustawa wzmacnia także obowiązek informowania przez sąd o możliwości skierowania sprawy do mediacji w szczególności na wstępnym etapie postępowania. Zgodnie z nowelizacją sąd może skierować strony do mediacji na każdym etapie sprawy, także więcej niż raz w toku postępowania. Zmiana ta umożliwia sądowi podjęcie racjonalnej decyzji uwzględniającej okoliczności konkretnej sprawy. Postanowienie kreujące do mediacji sąd może wydać na posiedzeniu niejawnym. Ponadto przewodniczący od 1 stycznia 2016 r. może wezwać strony do udziału w spotkaniu informacyjnym dotyczącym polubownych metod rozwiązywania sporów, w szczególności mediacji. Spotkanie informacyjne ma stanowić formę zachęcenia do mediacji lub wyboru innego rodzaju metod pozasądowego rozwiązywania sporu. Ponadto przed pierwszym posiedzeniem wyznaczonym na rozprawę przewodniczący ocenia czy skierować strony do mediacji. W tym celu może wezwać strony do osobistego stawiennictwa na posiedzeniu niejawnym, jeżeli zachodzi potrzeba wysłuchania stron. Wprowadzona zmiana ma na celu zachęcić stron do rozwiązania sporu za pomocą mediacji.

UPORZĄDKOWANIE KWESTII PROCEDURALNYCH

Nowe przepisy systematyzują również kwestie proceduralne dotyczące mediacji. Zgodnie z powyższymi regulacjami strony uzyskują pierwszeństwo przy wyborze mediatora, który może zapoznać się z aktami sprawy niezwłocznie po przystąpieniu stron do mediacji, natomiast dane kontaktowe stron sąd przekazuje mediatorowi w jak najkrótszym czasie. Takie rozwiązanie niewątpliwie przyczyni się do szybszego rozpoznania sprawy. Mediacja może zostać wyznaczona na okres do trzech miesięcy, a nie jak dotychczas na miesiąc. Należy mieć jednak na uwadze fakt, iż na wniosek stron lub z innych ważnych powodów sąd może przedłużyć termin postępowania mediacyjnego, jeżeli będzie to sprzyjać ugodowemu załatwieniu sprawy.

POSZERZENIE POUFNOŚCI

Nowelizacja wzmocniła także zasadę poufności mediacji. Zgodnie z nowymi regulacjami mediator, strony i inne osoby biorące udział w postępowaniu mediacyjnym zobowiązane są zachować w tajemnicy fakty, o których dowiedziały się w związku z prowadzeniem mediacji. Strony mogą

GOŁĘBIE SERCE

POMOC PRAWNA

zwolnić mediatora i inne osoby biorące udział w postępowaniu z tego obowiązku. Ustawodawca rozszerzył, więc krąg osób zobowiązanych do zachowania w tajemnicy faktów, o których dowiedziały się w związku z prowadzeniem postępowania mediacyjnego. Poszerzenie kręgu osób zobowiązanych do zachowania poufności stanowi wzmocnienie zasady poufności mediacji, a w konsekwencji przyczyni się do wzrostu poziomu zaufania do mediacji.

KOSZTY POSTĘPOWANIA

Zmiany wynikające z nowelizacji objawiają się także w kontekście zasad ponoszenia kosztów postępowania. Zmiany polegają na zaliczeniu kosztów mediacji prowadzonej na skutek skierowania przez sąd do kosztów sądowych. Taka regulacja umożliwiła zwolnienie od kosztów mediacji osobom niezamożnym. Zgodnie z przyjętymi regulacjami sąd uzyskał możliwość obciążenia strony, która w sposób oczywiście nieuzasadniony odmówiła poddania się mediacji, częścią kosztów powstałych na skutek zdecydowanie nagannego i nielojalnego zachowania strony względem sądu lub przeciwnika procesowego. Niezależnie do wyniku sprawy sąd może nałożyć na stronę obowiązek zwrotu kosztów procesu powstałych wskutek oczywiście nieuzasadnionej odmowy poddania się mediacji. Jeżeli strona bez uzasadnienia nie stawi się na spotkanie informacyjne lub posiedzenie niejawnie sąd może obciążyć ją kosztami nakazanego niestawiennictwa poniesionymi przez stronę przeciwną. Należy jednak mieć na uwadze, że powyższe zmiany nie skutkują obowiązkiem przystąpienia do mediacji. Strona, bowiem nadal ma prawo do odmowy mediacji bez podania przyczyny, a także wycofania się z mediacji. Sąd obciąży stronę kosztami tylko, gdy oczywiście nieuzasadniona odmowa jednocześnie zostanie uznana za działanie niesumienne lub oczywiście niewłaściwe i nielojalne wobec sądu lub drugiej strony.

3. ROZWÓD KOŚCIELNY

STWIERDZENIE NIEWAŻNOŚCI ZAWARCIA MAŁŻEŃSTWA A ROZWÓD KOŚCIELNY

Potocznie procesy kościelne o unieważnienie małżeństwa określane są, jako rozwód kościelny lub unieważnienie małżeństwa. Jednakże z całą stanowczością należy zaznaczyć, iż jest to nazewnictwo nieprawidłowe. W

Kościele Katolickim nie jest, bowiem możliwy ani rozwód, ani unieważnienie małżeństwa. To, co potocznym skrótem nazywa się „rozwozem kościelnym” z rozwodem nie ma nic wspólnego. Prawo kanoniczne przewiduje, bowiem możliwość nieważnego zawarcia małżeństwa.

Oznacza to, że mimo zewnętrznego wyrażenia zgody małżeńskiej i odbycia się wszelkich obrzędów sakrament małżeństwa nie zaistniał. Sądy kościelne badają, więc czy sakrament małżeństwa został

GOŁĘBIE SERCE

POMOC PRAWNA

ważnie zawarty i jeżeli odpowiedź na to pytanie jest pozytywna nie ma możliwości rozwiązania sakramentu małżeństwa.

Procesy kanoniczne o stwierdzenie nieważności małżeństwa diametralnie różnią się od spraw rozwodowych w sądach powszechnych. Sądy biskupie i metropolitalne prowadząc postępowania o stwierdzenie nieważności małżeństwa badają ważność małżeństwa sakramentalnego, które cechuje jedność, nierozzerwalność, skierowanie na zrodzenie i wychowanie potomstwa. Nierozzerwalność małżeństwa sprzeciwia się, więc instytucji rozwodu. Sformułowanie rozwód kościelny jest, więc błędne i niedopuszczalne.

PRZEBIEG PROCESU O STWIERDZENIE NIEWAŻNOŚCI MAŁŻEŃSTWA

W celu wszczęcia procesu o stwierdzenie nieważności sakramentu małżeństwa należy wnieść do właściwego sądu kościelnego skargę powodową. Jest to pismo wszczynające całą procedurę, stanowi odpowiednik pozwu wnoszonego do sądów powszechnych. Kan.1504 kodeksu prawa kanonicznego z 27 listopada 1983 r. (ze zm. z 8 grudnia 2015 r.) wskazuje na obowiązkowe elementy skargi powodowej. W skardze strona powodowa zobowiązana jest do określenia przyczyny na podstawie, której zaskarża ważność małżeństwa. Jednakże należy pokreślić, że przyczyny stwierdzenia nieważności małżeństwa nie mogą być dowolne. Przepisy prawa kanonicznego ściśle określają, z jakich powodów sakrament małżeństwa może zostać unieważniony. Uzasadniając swoje stanowisko strona powinna także przytoczyć okoliczności, które wskazują na zasadność przytoczonych podstaw prawnych stwierdzenia nieważności sakramentu. Do skargi powodowej należy również dołączyć listę świadków oraz inne dowody wskazujące na zasadność jej wniesienia.

Zgodnie z kan. 1673 kodeksu prawa kanonicznego skargę należy złożyć w sądzie diecezjalnym albo w sądzie metropolitalnym właściwym ze względu na miejsce zawarcia małżeństwa, miejsce zamieszkania pozwanego małżonka, miejsce zamieszkania powoda bądź na terenie, którego ma zostać zebrana większość dowodów.

Jak już wcześniej zostało wspomniane przyczyny stwierdzenia nieważności zawartego małżeństwa są ściśle określone w przepisach prawa kanonicznego. Źródła nieważności sakramentu małżeństwa tkwią w trzech grupach przyczyn stanowiących podstawy procesu:

- Przeszkody zrywające
- Wady oświadczenia woli
- Wady formy

Do pierwszej grupy przyczyn stanowiących podstawę procesu należy zaliczyć: przeszkodę wieku, impotencję, przeszkodę węzła małżeńskiego, przeszkodę różnej wiary, przeszkodę święceń, przeszkodę wieczystego publicznego ślubu czystości, przeszkodę uprowadzenia, przeszkodę występku, tj. małżonkobójstwo, przeszkodę pokrewieństwa, przeszkodę powinowactwa w linii prostej, przeszkodę przyzwoitości publicznej oraz przeszkodę pokrewieństwa prawnego.

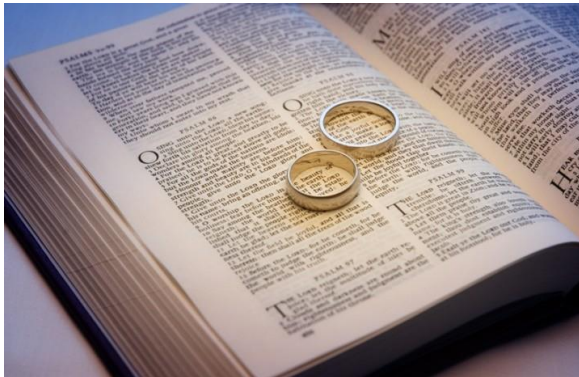
Do wad oświadczenia woli stanowiących przyczynę stwierdzenia nieważności zawartego małżeństwa należy m.in. brak wystarczającego używania rozumu, brak koniecznej wiedzy o małżeństwie, błąd, co do osoby, podstępne wprowadzenie w błąd, błąd, co do przymiotów małżeństwa, warunek, przymus i bojaźń, przymus lub brak zgody na potomstwo.

GOŁĘBIE SERCE

POMOC PRAWNA

Strona powodowa wnosząca skargę może również powołać się na wady formy kanonicznej (np. zawarcie małżeństwa bez świadków, niejednoczesne wyrażenie zgody małżeńskiej).

Sprawy o stwierdzenie nieważności małżeństwa rozpatruje kolegium trzech sędziów pod przewodnictwem wikariusza sądowego. Na tym etapie następuje wstępne badanie skargi pod względem formalnym i merytorycznym. Następnie kolegium decyduje o odrzuceniu bądź przyjęciu skargi. Jeżeli skarga nie została odrzucona, przewodniczący składu sędziowskiego powiadamia strony o dekrete cytacyjnym. Jest to wezwanie do ustalenia formuły wątpliwości, czyli zakresu sporu. Ostatecznie treść dekretu ustala sąd, w którym wskazuje, z jakiego tytułu badana będzie ważność małżeństwa. Następnym etapem jest postępowanie dowodowe. Na tym etapie strony składają wyjaśnienia, przesłuchiwani są świadkowie, powoływani są biegli, strony mają możliwość składania wszelkich środków dowodowych. Zwieńczeniem etapu postępowania dowodowego jest wyznaczenie przez sąd terminu na zapoznanie się przez strony z zebrany materiał dowodowy. Po zamknięciu postępowania dowodowego obrońca Węzła Małżeńskiego przedstawia uwagi przedwyrokowe przemawiające za ważnością małżeństwa. Strona ma możliwość złożenia odpowiedzi na powyższe uwagi. Następnie sąd wydaje wyrok, w którym stwierdza czy tytuł wskazany w dekrete ustalającym przedmiot sporu został udowodniony. Należy podkreślić, iż wyrok jest nieprawomocny. Stronie niezgadzonej się z treścią zapadłego wyroku przysługuje apelacja do trybunału wyższej instancji, który działa przy kurii metropolitalnej. Należy mieć na uwadze, że w przypadku wydania wyroku orzekającego nieważność małżeństwa z urzędu przekazywany jest on do trybunału II instancji, w pozostałych przypadkach na wniosek strony. Jeżeli wyrok stwierdzający nieważność małżeństwa zostanie zatwierdzony przez trybunał II instancji w świetle prawa kanonicznego oznacza to przywrócenie stanu prawnego sprzed zawarcia sakramentu małżeństwa.

Zgodnie z kan. 1453 KPK proces w pierwszej instancji powinien zakończyć się w ciągu roku. Jednakże ze względu na coraz większą ilość spraw rozpoznawanych przez sądy kościelne proces często trwa około 2 lat.

NOWE REGULACJE

Na koniec warto dodać, iż Papież Franciszek zmienił obowiązujące od przeszło trzech wieków zasady dotyczące orzekania nieważności małżeństwa. „Mitis iudex Dominus Iesus” to dokument, w którym papież informuje o zmianach w przepisach dotyczących procesów o stwierdzenie nieważności małżeństwa, które weszły w życie z dniem 8 grudnia 2015r. Celem reformy jest uproszczenie procesu kanonicznego dotyczącego orzekania nieważności małżeństwa w kierunku skrócenia czasu trwania takiego procesu. Jednakże szybki proces będzie miał miejsce tylko w przypadkach najbardziej oczywistych, czyli takich, w których zaistnieją ewidentne przesłanki do orzeczenia nieważności małżeństwa, np. pozostawanie w związku pozamałżeńskim w chwili zawarcia małżeństwa lub zaraz potem, zatajenie bezpłodności, poważnej choroby zakaźnej bądź faktu posiadania dzieci zrodzonych z poprzedniego związku. W takich przypadkach orzeczenie nieważności małżeństwa będzie można od tej pory uzyskać w ciągu 45 dni. Według nowych przepisów proces może trwać wtedy trzydzieści dni (od chwili zwołania wszystkich uczestników), a kolejnych piętnaście dni przeznaczone jest na dalsze uwagi, np. obrońcy węzła małżeńskiego. Wyrok po takim skróconym procesie wyda biskup diecezjalny.

4. KREDYT HIPOTECZNY PO ROZWODZIE

SKUTKI ROZWODU DLA KREDYTU HIPOTECZNEGO

Jeżeli byli małżonkowie razem zaciągnęli kredyt hipoteczny, to po rozwodzie w ocenie banku nadal są współkredytobiorcami. Rozwód, czy podział majątku, bowiem nie dotyczy wspólnie zaciągniętych długów i zobowiązań. Rozwód nie ma, więc bezpośredniego wpływu na umowę kredytową, dłużnicy wciąż ponoszą odpowiedzialność solidarną przed bankiem. Oznacza to, że bank (wierzyciel) może żądać spłaty części lub całości od każdego z dłużników albo od obu łącznie, a zaspokojenie wierzyciela przez któregokolwiek z dłużników zwalnia pozostałych, zgodnie z art. 366 § 1 Kodeksu cywilnego. Wspólne długi małżonków nie podlegają podziałowi. Podziałowi podlegają tylko aktywa majątku wspólnego małżeńskiego. Wynika to z tego, iż wspólność powstała po ustaniu wspólności ustawowej małżeńskiej obejmuje wyłącznie aktywa, nie obejmuje natomiast długów obciążających obojga małżonków.

Stosownie do art. 366 § 1 KC solidarność dłużników polega na tym, iż kilku dłużników może być zobowiązanych w ten sposób, że wierzyciel może żądać całości lub części świadczenia od wszystkich dłużników łącznie, od kilku z nich lub od każdego z osobna, a zaspokojenie wierzyciela przez któregokolwiek z dłużników zwalnia pozostałych. Aż do zupełnego zaspokojenia wierzyciela wszyscy dłużnicy solidarni pozostają zobowiązani (art. 366 § 2 KC).

Sąd dzieląc majątek wspólny dzieli tylko aktywa, natomiast nie dzieli zobowiązań, kredytów. W szczególności sąd dokonując podziału majątku nie nakazuje jednemu z małżonków spłacenia kredytu zwalniając z tego obowiązku drugiego z małżonków, nawet, gdy mieszkanie w drodze wyroku przypadnie tylko jednemu z byłych małżonków.

GOŁĘBIE SERCE

POMOC PRAWNA

PRZEJĘCIE DŁUGU PRZEZ JEDNEGO Z BYŁYCH MAŁŻONKÓW

W celu zlikwidowania problematycznej solidarności dłużników małżonkowie mogą skorzystać z instytucji tzw. przejęcia długu uregulowanej w art. 519-526 Kodeksu cywilnego w Oznacza to, że jeden z małżonków może przejąć dług byłego małżonka. Wymagana jest jednak zgoda banku oraz byłego małżonka. Należy mieć także na uwadze, iż w tej sytuacji bank sprawdzi zdolność kredytową małżonka przejmującego dług. Jednakże bank może domagać się dodatkowych zabezpieczeń od osoby przejmującej dług, która nierzadko musi przedstawić dodatkowe poręczenie lub innego współkredytobiorcę.

SPRZEDAŻ NIERUCHOMOŚCI

Jeśli bank nie wyrazi zgody na przejęcie długu na skutek niewystarczającej zdolności kredytowej małżonka, który przejął dług, byli małżonkowie mogą zdecydować o sprzedaży nieruchomości i spłaty długu wynikającego z kredytu hipotecznego.

NAJEM NIERUCHOMOŚCI

Byli małżonkowie w celu spłaty zadłużenia mogą również zdecydować się na najem mieszkania lub domu. Należy jednak podkreślić, iż jeżeli podział majątku nie został dokonany to oboje małżonkowie są współwłaścicielami nieruchomości. Warto w takiej sytuacji mieć na uwadze, iż wówczas dla skuteczności umowy najmu konieczna jest zgoda obojga małżonków, bowiem najem jest czynności przekraczającą zwykły zarząd wspólną nieruchomości.

MIESZKANIE A SPŁATA KREDYTU

W praktyce nierzadko mają miejsce sytuacje, gdy w wyniku podziału majątku mieszkanie staje się własnością jednego z małżonków, kredyt wciąż obciąża małżonków łącznie, a małżonek będący właścicielem mieszkania przestaje spłacać kolejne raty kredytu. Formalnie były małżonek nie będący właścicielem mieszkania nadal odpowiada solidarnie za zaciągnięty dług, bowiem w dalszym ciągu wiąże go zawarta z bankiem (wierzycielem) umowa kredytowa. Były małżonek nie będący

GOŁĘBIE SERCE

POMOC PRAWNA

właścicielem mieszkania, od którego bank dochodzi zwrotu zaległych rat kredytu może w takiej sytuacji w odrębnym postępowaniu domagać się zwrotu uiszczonych rat na zasadzie roszczenia regresowego. Roszczenie to wynika z art. 376 § 1 KC stosownie, do którego, jeżeli jeden z dłużników solidarnych spełnił świadczenie, treść istniejącego między współdłużnikami stosunku prawnego rozstrzyga o tym, czy i w jakich częściach może on żądać zwrotu od współdłużników.

5. USTALENIE STOSUNKU PRACY

CECHY STOSUNKU PRACY

Konsekwencje dla pracodawcy pozornie zatrudniającego na podstawie umów o świadczenie usług lub umów o dzieło.

Zgodnie z brzmieniem Art. 22. § 1. Kodeksu pracy (dalej k.p.) przez nawiązanie stosunku pracy pracownik zobowiązuje się do wykonywania pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem oraz w miejscu i czasie wyznaczonym przez pracodawcę, a pracodawca - do zatrudniania pracownika za wynagrodzeniem. W sytuacji gdy umowa między pracownikiem a pracodawcą spełnia wszystkie wyżej wymienione cechy, lecz nadany jej został tytuł „zlecenie” „umowa cywilnoprawna” lub inny o podobnym brzmieniu pracownik jest uprawniony żądać sądowego ustalenia stosunku pracy. Zatrudnienie pracownika na warunkach określonych w powołanym przepisie stanowi zatrudnienie na podstawie stosunku pracy bez względu na nazwę zawartej umowy.

OBOWIĄZKI PRACODAWCY WZGLĘDEM PRACOWNIKA JAK I ORGANÓW ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ

Na pracodawcy który przegrał postępowanie o ustalenie stosunku pracy i po uprawomocnieniu się orzeczenia ciąży poszczególne obowiązki względem strony wygranej. Po pierwsze pracodawca jest zobowiązany traktować go jak „pracownika” co wiąże się z koniecznością przyznania mu wszystkich należnych świadczeń jakich nie otrzymywał będąc na umowie cywilnoprawnej. W takiej sytuacji pracownik nabywa prawo do urlopu w wymiarze określonym przez przepisy Kodeksu pracy, także

GOŁĘBIE SERCE

POMOC PRAWNA

za okres gdy był zatrudniony na innej podstawie niż umowa o pracę. Dodatkowo pracownikowi przysługuje roszczenie o ekwiwalent pieniężny za pracę wykonywaną w godzinach nadliczbowych oraz w porze nocnej. W czasie wykonywania pracy na podstawie umowy cywilnoprawnej pracownik co do zasady otrzymuje wynagrodzenie. Jeżeli okaże się że wypłacane mu wynagrodzenia było niższe od tego wynikającego z przepisów o minimalnym wynagrodzeniu pracodawca ma obowiązek wyrównania wynagrodzenia do wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę. Najważniejszym uprawnieniem pracowniczym jest możliwość wystosowania roszczenia o wyrównanie dotychczasowego wynagrodzenia oraz żądanie co najmniej kwoty minimalnej.

Oprócz powołanych wyżej obowiązków pracodawcy względem pracownika, ciężą na nim także zobowiązania względem organów administracji publicznej będące konsekwencją ustalenia stosunku pracy. Ustalenie przez sąd pracowniczego charakteru umowy łączącej strony powoduje konieczność weryfikacji dotychczasowych obowiązków podatkowych i ubezpieczeniowych.

Jednym z takich obowiązków jest dokonanie dopłat i uzupełnień w rozliczeniach z Zakładem Ubezpieczeń Społecznych oraz Urzędem Skarbowym. Zgodnie z poglądem wyrażonym przez Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 5 grudnia 2013 roku (III PZP 6/13), w przypadku ustalenia istnienia stosunku pracy, zaległe składki do ZUS zobowiązany jest zapłacić pracodawca, czyli płatnik. Może on następnie domagać się od pracowników zwrotu tej części składki, która powinna być sfinansowana z ich pensji.

Podsumowując wraz z ustaleniem stosunku pracy na pracodawcy ciąży obowiązki po pierwsze w sferze pracowniczej dotyczące wszystkich uprawnień jakie przysługują pracownikowi zgodnie z Kodeksem pracy. W odniesieniu do administracji publicznej pracodawca jest zobowiązany do uzupełnienia składek na ubezpieczenie społeczne oraz rozliczeń z Urzędem Skarbowym.

6. ZAPIS WINDYKACYJNY

ZAPIS WINDYKACYJNY - PEŁNA REALIZACJA WOLI TESTATORA

Zgodnie z ustawą Kodeks cywilny zapis windykacyjny stanowi rozporządzenie spadkodawcy sporządzone w formie testamentu notarialnego polegające na wskazaniu oznaczonych osób, które w chwili otwarcia spadku nabywają określone przedmioty. Dla uproszczenia, zapis windykacyjny jest to takie rozporządzenie spadkodawcy, które umożliwia nabycie określonych przedmiotów przez konkretne osoby, np: córka otrzyma samochód, żona mieszkanie, a teściowa dom letniskowy. Ustawodawca ograniczył powyższą swobodę testowania wprowadzając zamknięty katalog przedmiotów zapisu windykacyjnego, tj.:

GOŁĘBIE SERCE

POMOC PRAWNA

- rzecz oznaczona co do tożsamości,
- zbywalne prawo majątkowe,
- przedsiębiorstwo lub gospodarstwo rolne,
- ustanowienie na rzecz zapisobiercy użytkownika lub służebności.

Przed wprowadzeniem powyższej regulacji spadkodawca pozostawał pozbawiony możliwości przeznaczenia konkretnych przedmiotów dla konkretnych osób. Wyznaczając spadkobierców nie mógł przewidzieć jakie przedmioty przypadną oznaczonym osobom, gdyż ich udział był określany ułamkowo. Dodatkowo aby stać się samodzielny właścicielem poszczególnych przedmiotów koniecznym było przeprowadzenie postępowania sądowego o stwierdzenia nabycia spadku a następnie dokonać podziału spadku.

Uzasadnieniem wprowadzenia powyższej instytucji do porządku prawnego było wzmocnienie skuteczności przesądzenie przez spadkodawcę o sposobie podziału pozostającego po nim majątku. Powyższa regulacja poszerza także swobodę testowania oraz wpływa na sposób przeniesienia praw należących do spadkodawcy na wypadek śmierci. Aktualnie prawa takie mogą zostać przeniesione na podstawie dziedziczenia na zasadach ogólnych oraz poprzez zapis windykacyjny.

Co ważne, przepis nie ogranicza kręgu osób uprawnionych do zapisu windykacyjnego, mogą to być zarówno osoby spokrewnione z testatorem jak i zupełnie obce lub pozostające z nim w faktycznym pożyciu. Jedynym ograniczeniem swobody testowania przy zastosowaniu zapisu windykacyjnego jest jego sporządzenie w formie aktu notarialnego. Zwiększony formalizm podyktowany jest chęcią precyzyjnego i dokładnego określenia zarówno osób jak i przedmiotów tak, aby w procesie interpretacyjnym nie budził wątpliwości. Podkreślenia wymaga także fakt, iż przedmiot zapisu windykacyjnego jest wyłączony z masy spadkowej aczkolwiek w chwili otwarcia spadku musi się znajdować w majątku spadkodawcy. W przeciwnym razie zapis taki staje się bezskuteczny. Pozostała część spadku- nie rozdysponowana przez testatora w formie zapisu windykacyjnego- wchodzi w skład masy spadkowej i ulega podziałowi według zasad ogólnych dziedziczenia.

ROZPORZĄDZENIE POSZCZEGÓLNYMI PRZEDMIOTAMI SPADKOWYMI

Podsumowując, zapis windykacyjny jest doskonałym rozwiązaniem dla testatora, który chce mieć pewność, że po jego śmierci określone osoby otrzymają wskazane przez niego przedmioty. Taka forma rozporządzenia swoim majątkiem na wypadek śmierci została ograniczona - po pierwsze, przez wyliczenie praw mogących stanowić przedmiot zapisu. Po drugie, w celu wyeliminowania późniejszych wątpliwości interpretacyjnych jedyną dopuszczalną i prawnie skuteczną formą takiego zapisu jest akt notarialny.

GOŁĘBIE SERCE

POMOC PRAWNA

O FUNDACJI

Fundacja Gołębie Serce powstała, aby nieść pomoc osobom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej. Jest organizacją pozarządową, nie prowadzącą działalności gospodarczej. Pomagamy osobom i rodzinom w przewyciężaniu trudnych sytuacji życiowych poprzez dostęp do nieodpłatnej pomocy prawnej. Wsparcie niesione przez Fundację zmierza do zaspokojenia niezbędnych potrzeb społecznych i umożliwia życie w warunkach odpowiadających godności człowieka, w szczególności dla osób społecznie marginalizowanych, których prawa i wolności są naruszane.

WSPARCIE OBYWATELSKIE

Fundacja powstała z myślą o najbardziej potrzebujących. Od lat pomaga poprzez udzielanie nieodpłatnych porad prawnych, zapewniani zastępstwa procesowego, organizowanie zbiórek żywności oraz innego rodzaju wsparcia. Od początku działalności, z naszej pomocy skorzystały setki osób w beznadziejnej sytuacji życiowej.

DOŚWIADCZENIE

Prawnicy działający na rzecz Fundacji posiadają doświadczenie w świadczeniu pomocy dla potrzebujących w ramach usług świadczonych na rzecz podmiotów publicznych, w tym powiatowych centrów pomocy rodzinie oraz ośrodków pomocy społecznej oraz towarzystw pomocy.

POMAGAMY

Zapraszamy do kontaktu wszystkie osoby zainteresowane pomocą. Nie odmawiamy nikomu. Nasi prawnicy pracujący Pro bono poinformują o obowiązującym stanie prawnym, doradzą jakie kroki w danej sytuacji byłby najodpowiedniejsze, sporządzą projekt pism procesowych.

RZĄDOWY PROGRAM

Niezmiernie miło nam poinformować, że prawnicy działający w ramach Fundacji udzielają również porad prawnych w ramach rządowego programu Nieodpłatnych Porad Prawnych i Edukacji Prawnej. Prawnicy świadczą porady w punktach sieci w całej Polsce.

Biuletyn wydawany przez Fundację Gołębie Serce w ramach realizacji zadania wynikającego z ustawy o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego i edukacji prawnej.